

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny

KPS.410.002.04.2021

Pani
Albina Łubian
Burmistrz Miasta i Gminy Pilawa
Urząd Miasta i Gminy Pilawa
Aleja Wyzwolenia 158
08-440 Pilawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/044 Zapewnienie dziennej opieki osobom starszym w ramach realizacji Programu „Senior+”

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta i Gminy Pilawa (dalej: Urząd)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Albina Łubian, Burmistrz Miasta i Gminy Pilawa, od 25 października 2001 r. (akta kontroli t. 1, str. 2-6)
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Polityka senioralna realizowana przez gminę. 2. Wykonywanie dotowanych zadań, uzyskanie zakładanych efektów oraz przestrzeganie zasad wykorzystania środków, określonych w Programie „Senior+” i w umowach.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018-2020. Dla realizacji celu kontroli wykorzystane zostaną także informacje i dokumenty sporządzone przed i po tym okresie.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny
Kontroler	Artur Górecki, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KPS/22/2021 z 19 kwietnia 2021 r. (akta kontroli t. 1, str. 1)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Uruchomiony w 2019 r. Klub „Senior+”³ zwiększył zakres wsparcia udzielanego seniorom poprzez umożliwienie korzystania im z oferty na rzecz społecznej aktywizacji. Utworzenie i rozpoczęcie działalności Klubu „Senior+” skierowane było do seniorów, którzy nie wymagali stałej opieki w codziennym funkcjonowaniu. Do Klubu dysponującego 10 miejscami zapisało się jak dotychczas 15 uczestników.

Na terenie Pilawy osoby starsze miały zapewnioną pomoc także w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania⁴ oraz umieszczenia w domu pomocy społecznej⁵. Średni okres oczekiwania na realizację ww. świadczeń w okresie objętym kontrolą nie przekraczał 20 dni. Na terenie Miasta i Gminy Pilawa seniorom nie świadczone jednak pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych⁶, pobytu w mieszkaniach chronionych⁷ oraz w rodzinnych domach pomocy⁸. Konsekwencją braku rodzinnego domu pomocy było kierowanie seniorów wymagających stałej opieki do instytucjonalnych form pomocy (domów pomocy społecznej), co wiązało się z ponoszeniem znacznie większych kosztów niż w przypadku opieki środowiskowej w miejscu zamieszkania.

¹ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

² NIK formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Uchwała nr IV.27.2019 Rady Miejskiej w Pilawie z dnia 25 stycznia 2019 r. w sprawie utworzenia ośrodka wsparcia.

⁴ Art. 50 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, ze zm.), dalej: ustawa o pomocy społecznej.

⁵ Art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

⁶ Art. 50 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

⁷ Art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

⁸ Art. 52 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Urząd prawidłowo zrealizował zadania określone porozumieniami zawartymi z Wojewodą Mazowieckim, dotyczące utworzenia Klubu „Senior+” w 2018 r. oraz zapewnienia funkcjonowania placówki w 2019 r. Zastrzeżenia kontroli NIK w tym zakresie dotyczą jedynie zwolnienia uczestników Klubu z opłat, co stanowiło naruszenie uchwały Rady Miejskiej, art. 97 ust. 1 i 5 ustawy o pomocy społecznej oraz Programu „Senior+”.

W przyjętej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nie określono ram finansowych oraz oczekiwanych wskaźników jej realizacji. Sprawozdania z realizacji Strategii zamieszczano jako oddzielny rozdział w „Raportach o stanie miasta Pilawa”, bez omawiania realizacji celów i analizy wskaźników, co utrudniło ocenę zaawansowania poszczególnych działań przyjętych w Strategii.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Polityka senioralna realizowana przez gminę.

1.1. Liczba ludności na terenie Miasta i Gminy Pilawa na dzień 31 grudnia roku 2018, 2019 i 2020 wyniosła odpowiednio: 11 005, 10 988 i 10 967 osoby. Liczba osób w wieku poprodukcyjnym na 31 grudnia 2018, 2019 i 2020 roku wyniosła odpowiednio 1717, 1717 i 1808 osoby. Mimo, że liczba mieszkańców zmniejszyła się z 11 005 osób do 10 967 osób (o 38 osób), to liczba osób w wieku poprodukcyjnym wzrosła z 1717 osób do 1808 osób (o 91 osób)¹⁰. Sytuacja demograficzna na terenie Miasta i Gminy Pilawa uległa pogorszeniu biorąc pod uwagę, że udział procentowy osób starszych w stosunku do ogółu mieszkańców wzrósł z 15,6% do 16,4%.

(akta kontroli t. 1, str. 7-80)

1.2. Sytuacja osób starszych na terenie Miasta i Gminy Pilawa była monitorowana poprzez diagnozę, analizy i sprawozdania sporządzone przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilawie (dalej: Ośrodek lub MGOPS). Ponadto, od 2015 r. dane w tym zakresie są zawarte w raportach o stanie Gminy¹¹. Prezentowanie tych danych rozpoczęto przygotowując aktualizację¹² „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pilawa w 2015 r.”.

W roku 2020 sporządzono, jako odrębny, dokument pn. „Diagnoza potrzeb i oczekiwań mieszkańców Miasta i Gminy Pilawa w wieku 60+”¹³, który był raportem z przeprowadzonych badań w celu zdiagnozowania potrzeb i oczekiwań mieszkańców powyżej 60-tego roku życia oraz stopnia ich zaspokojenia. W dokumencie tym wskazano także rekomendowane rozwiązania w zakresie polityki senioralnej na terenie Miasta i Gminy. Badanie zostało przeprowadzone przez pracowników Ośrodka. Diagnoza składała się z kilku bloków tematycznych: uczestnictwo w życiu społecznym osób powyżej 60- tego roku życia, potrzeby i oczekiwania mieszkańców Miasta i Gminy Pilawa w wieku 60+ w obszarze

⁹ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹⁰ Na podstawie opracowania Głównego Urzędu Statystycznego: „Ludność. Stan i struktura oraz naturalny w przekroju terytorialnym w 2018 r. Stan w dniu 31.XII.”; „Ludność. Stan i struktura oraz naturalny w przekroju terytorialnym w 2019 r. Stan w dniu 31.XII.”; „Ludność. Stan i struktura oraz naturalny w przekroju terytorialnym w 2020 r. Stan w dniu 31.XII.”

¹¹ Raport o stanie Miasta i Gminy Pilawa za rok 2018, podobnie za rok 2019 i 2020.

¹² Zarządzenie 78/2014 Burmistrza Miasta i Gminy Pilawa z dnia 30 września 2014 r. w sprawie przystąpienia do aktualizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pilawa na lata 2010-2020. Diagnoza aktualizacji SRPS 2010-2020 – pismo z dnia 29 czerwca 2021 r.

¹³ Dokument został przyjęty zarządzeniem nr 4/2020 Kierownika MGOPS w Pilawie z dnia 31 marca 2020 r. w sprawie przyjęcia Diagnozy potrzeb i oczekiwań mieszkańców Miasta i Gminy Pilawa w wieku 60+”.

zdrowia, kultury oraz edukacji. W ramach badania zapytano badanych także o potrzebę powstania instytucji oraz instrumentów wsparcia seniorów na terenie Miasta i Gminy Pilawa.

(akta kontroli t. 1, str. 81-295)

1.3. W latach 2017-2020 dominującą formą pomocy osobom starszym była pomoc w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Z pomocy tej skorzystało odpowiednio sześć, 11, 15 i 14 seniorów. Ponadto, osobom z terenu miasta i gminy świadczone pomoc poprzez umieszczenie w domu pomocy społecznej (cztery osoby w 2017 r i 2020 r., oraz trzy w latach 2018-2019).

Od 2019 r. seniorzy mogli korzystać z utworzonego w mieście Klubu „Senior+”. Projektując działalność placówki przewidziano wsparcie dla 10 osób starszych, przy czym w 2019 r. zarejestrowano 14 członków¹⁴ Klubu „Senior+” (pozytywnie rozpatrzono wszystkie złożone deklaracje). W 2020 r. złożone zostało 15 deklaracji – 14 osób, które zadeklarowały się w 2019 r. plus jedna nowa osoba.

Na terenie Miasta i Gminy Pilawa nie świadczone pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych, rodzinnych domów pomocy społecznej oraz w formie udostępnienia mieszkania chronionego. Burmistrz wyjaśniła, że specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób starszych oraz pobyt w mieszkaniu chronionym nie były realizowane, gdyż w toku prowadzonych w formie udokumentowanych od 2015 r. badań oczekiwań mieszkańców¹⁵, w tym osób starszych, nie stwierdzono zapotrzebowania na nie, a także potrzeby utworzenia rodzinnego domu pomocy społecznej.

(akta kontroli t. 2, str. 1-306)

Średni czas oczekiwania na realizację poszczególnych świadczeń wyniósł:

- domy pomocy społecznej – w 2018 r. nie było wniosku, w latach 2019-2020 odpowiednio jeden dzień i cztery dni;
- usługi opiekuńcze – w latach 2018-2020 odpowiednio: 10, pięć i siedem dni;
- Klub „Senior+” – w 2019 r. – 20 dni i w 2020 r. – dwa dni.

W latach 2018-2020 nie było decyzji odmownych w sprawach wniosków o umieszczenie w DPS¹⁶ oraz udzielenia usług opiekuńczych¹⁷ a także przystąpienia do Klubu „Senior+”¹⁸.

(akta kontroli t. 2, str. 300-306)

1.4. O możliwości skorzystania z pomocy seniorzy informowani byli przede wszystkim w drodze wywiadu środowiskowego¹⁹ i za pośrednictwem stron internetowych²⁰ i mediów lokalnych, a także poprzez współpracę z Kołem Emerytów i Rencistów działającym w Pilawie, np. poprzez organizowanie wspólnych spotkań i podejmowanie dyskusji odnośnie możliwości udzielenia pomocy.

Ponadto, na stronie MGOPS można było pobrać informacje dotyczące rodzajów pomocy świadczonej przez Ośrodek – usług opiekuńczych i umieszczenia w DPS.

¹⁴ Jednocześnie w zajęciach realizowanych przez Klub nigdy nie uczestniczyło więcej jak 10 osób.

¹⁵ Badania prowadzono w trakcie pracy w środowisku lub w formie ankiet na potrzeby diagnoza aktualizacji SRPS 2015-2020.

¹⁶ W 2018 r. nie było wniosku o umieszczenie w DPS, w 2019 i 2020 r. było po jednym wniosku – przedstawione dane dotyczą osób starszych.

¹⁷ W 2018 r. było 11 wniosków o usługi opiekuńcze osób starszych, w 2019 r. było takich wniosków 15 a w 2020 r. było 14 wniosków. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie.

¹⁸ W 2019 r. było 14 deklaracji przystąpienia i wszystkie zostały rozpatrzone pozytywnie a w 2020 r. było 15 deklaracji (14 powtórnych osób, które złożyły w 2019 r. i jedna nowa) – podobnie jak w 2019 r. wszystkie zostały rozpatrzone pozytywnie.

¹⁹ W trakcie prowadzonych wywiadów zbierano informacje o osobach starszych, które mogły oczekiwać pomocy i informowano je poprzez rozsyłanie i kolportowanie ulotek oraz prowadzenie wywiadów.

²⁰ Na stronie Urzędu Miasta i Gminy Pilawa (<http://www.pilawa.com.pl/>) znajduje się zakładka strony Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ([http:// http://mgopspilawa.pl/](http://http://mgopspilawa.pl/)).

Wśród wymienionych form pomocy, obok pomocy finansowej (zasiłków) wymieniono także usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz umieszczenie w domu pomocy społecznej. Ponadto, opisano podstawę prawną przyznania świadczenia z pomocy społecznej, zdefiniowano pojęcia takie jak rodzina czy dochód oraz opisano zakres współdziałania pracownika socjalnego z osobą i rodziną korzystającą z pomocy. Na stronie dostępny był także wykaz rejonów opiekuńczych (łącznie cztery) ze wskazaniem miejscowości oraz imienia, nazwiska i numeru telefonu pracownika socjalnego odpowiedzialnego za dany rejon. Na stronie dostępne były również dokumenty związane z funkcjonowaniem Klubu „Senior+”: ogłoszenie o naborze uczestników i wskazanie, że potrzebne do rejestracji dokumenty znajdują się w siedzibie Ośrodka.

(akta kontroli t. 2, str. 307-309 i 319-325)

Ponadto, informacje o możliwych formach uzyskania wsparcia przekazywane były przez pracowników socjalnych w bezpośrednich kontaktach z seniorami. W związku z prowadzonym naborem do Klubu „Senior+” kampania informacyjna prowadzona była także poprzez ogłoszenia w lokalnych parafiach. Informacje zamieszczone były także w lokalnej prasie²¹ oraz lokalnym radio²².

(akta kontroli t. 2, str. 319-326)

1.5. W okresie objętym kontrolą, plan finansowy z przeznaczeniem na usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania wynosił odpowiednio: 81 tys. zł, 136,2 tys. zł i 180 tys. zł. Wykonanie planu finansowego wyniosło: 79,4 tys. zł (98% planu), 132,5 tys. zł (97,3% planu) i 162,5 tys. zł (90,3% planu).

Plan finansowy związany z umieszczeniem osób w domu pomocy społecznej wyniósł odpowiednio: 338,9 tys. zł, 259,1 tys. zł i 310 tys. zł. Wydatki wyniosły: 284,4 tys. zł (83,9% planu), 258,6 tys. zł (99,8% planu) i 297,7 tys. zł (96% planu).

Plan finansowy dotyczący działalności Klubu „Senior+” wyniósł w 2019 r. – 54,4 tys. zł a w 2020 r. – 43,4 tys. zł. Wykonanie planu finansowego wyniosło odpowiednio: 52,1 tys. zł (95,9% planu) i 19,1 tys. zł (44% planu). Ostateczne wydatki zaprezentowane zostały w dalszej części wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli t. 3, str. 25-27, 81-83 i 316325)

Kwoty wydatków związanych z usługami opiekuńczym w miejscu zamieszkania oraz umieszczeniem osób w domach pomocy społecznej²³ a także działalności Klubu „Senior+” zaplanowane w projekcie planu finansowego MGOPS uwzględniano w pełnej wysokości w uchwałach Rady Miejskiej w sprawie uchwalenia budżetu Miasta i Gminy Pilawa na dany rok²⁴.

(akta kontroli t. 2, str. 25-27, 81-83 i 316-325)

1.6. Średni miesięczny koszt pomocy w formie usług opiekuńczych za jedną osobę w latach 2018-2020 wyniósł odpowiednio: 672,76 zł, 844,23 zł, 979,09 zł.

W tym samym okresie średni miesięczny koszt pobytu w domach pomocy społecznej jednej osoby wyniósł odpowiednio: 2154,8 zł, 2394,7 zł oraz 2480,7 zł.

²¹ Gazeta lokalna w Garwolinie – „Twój Głos” oraz w biuletynie informacyjnym – „Miasto i Gmina Pilawa”.

²² Radio „Podlasie 24”.

²³ Rozdział 85214 § 4330 – Zakup usług przez jednostki samorządu terytorialnego od innych jednostek samorządu terytorialnego.

²⁴ Uchwała Nr XXIV.152.2016 Rady Miejskiej w Pilawie z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie uchwalenia budżetu Miasta i Gminy Pilawa na rok 2017; uchwała Nr XXXVI.231.2017 Rady Miejskiej w Pilawie z dnia 27 grudnia 2017 r. w sprawie uchwalenia budżetu Miasta i Gminy Pilawa na rok 2018; uchwała Nr III.12.2018 Rady Miejskiej w Pilawie z dnia 17 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia budżetu Miasta i Gminy Pilawa na rok 2019; uchwała nr XVI.110.2019 Rady Miejskiej w Pilawie z dnia 12 grudnia 2019 r. w sprawie uchwalenia budżetu Miasta i Gminy Pilawa na rok 2020 oraz uchwała Nr XXX.201.2020 Rady Miejskiej w Pilawie z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia budżetu Miasta i Gminy Pilawa na rok 2021.

Ponadto, od 2019 r. działalność na terenie Miasta i Gminy Pilawa rozpoczął Klub „Senior+”. Średni miesięczny koszt pobytu jednej osoby w placówce wyniósł 607,30 zł w 2019 r. i 294,42 zł w 2020 r.

(akta kontroli t. 1, str. 7-80, i t. 2, str. 319-325)

Dominującą formą pomocy udzielaną seniorom, były usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania – w okresie objętym kontrolą liczbą osób ubiegających się o tę formę pomocy wyniosła od 15 osób (2018 r.) do 21 osób (2019 r.).

(akta kontroli t. 1, str. 7-80)

1.7. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Pilawa na lata 2015-2020 (dalej: Strategia) została przyjęta uchwałą Rady Miejskiej w Pilawie²⁵. Strategia zawierała diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią oraz określenie celów strategicznych, kierunków niezbędnych działań i sposób jej realizacji. W przygotowanym projekcie Strategii, jak i później przyjętym uchwałą Rady Miejskiej, nie określono ram finansowych a wskazano jedynie źródła finansowania. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Ponadto, w oczekiwanych wskaźnikach realizacji Strategii jako wyznacznik oceny monitorowania przyjęto liczbę zrealizowanych działań celowych, liczbę osób korzystających z pomocy i pośrednictwa oraz usług. Nie wskazano natomiast wartości odniesienia ani wartości docelowej tych wskaźników. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli t. 1, str. 123-295)

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Pilawa na lata na lata 2020-2030²⁶ również nie zawierała ram finansowych oraz wartości docelowych przyjętych wskaźników działań.

W ramach analizy SWOT przeprowadzonej dla problemu długotrwałej lub ciężkiej choroby w mocnych stronach wskazano m.in. funkcjonujące na terenie Pilawy Koło Emerytów. W słabych stronach wskazano m.in. ograniczony dostęp do domów pomocy społecznej oraz brak wiedzy na temat problemów osób starszych i ich marginalizowanie. W szansach wskazano m.in. organizowanie usług opiekuńczych, dostosowanych do wymogów Unii Europejskiej. Jako zagrożenie dla problemu długotrwałej lub ciężkiej choroby wskazano m.in. brak szkoleń w zakresie pomocy osobom starszym oraz pogłębianie braku szacunku wobec starszych.

W prognozie zmian w zakresie objętym Strategią przyjęto, że efektem podejmowanych działań będzie m.in. ochrona i zapewnienie warunków do rozwoju rodziny oraz orientacja na wzmocnienie klientów instytucji pomocy i ich integrację lub reintegrację społeczną poprzez wzrost kompetencji społecznych, większą zaradność życiową, poprawę samooceny, umiejętność stawiania sobie celów życiowych, podjęcie działań na rzecz budowania lub odtwarzania relacji z innymi osobami w lokalnym środowisku. Podobnie dotyczy to osób i grup ze sfery wykluczenia społecznego, do których można zaliczyć seniorów.

(akta kontroli t. 1, str. 123-295)

Jednym z celów strategicznych określonym w Strategii był zintegrowany system pomocy i wsparcia środowiskowego osób starszych. Wskazano także trzy cele szczegółowe: wzrost udziału osób starszych w życiu społecznym i kulturalnym gminy; wsparcie rodzin w zapewnianiu opieki nad osobami starszymi wymagającymi

²⁵ Uchwała nr IX.48.2015 Rady Miejskiej w Pilawie z dnia 15 czerwca 2015 r. w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Pilawa na lata 2015-2020

²⁶ Uchwała nr XXII.154.2020 Rady Miejskiej w Pilawie z dnia 8 czerwca 2020 r. w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Pilawa na lata 2020-2030.

pomocy w postaci usług opiekuńczych: utrzymanie sprawności (usprawnienie) osób starszych i niepełnosprawnych z powodu wieku. Kierunki działań, jakie przyjęto w Strategii to m.in.: poszerzenie działalności Klubu Seniora jako ośrodka wsparcia typu dziennego dla osób starszych, rozwijanie usług opiekuńczych poprzez zwiększenie dostępności usług i podnoszenie jakości świadczonych usług.

(akta kontroli t. 1, str. 123-295)

W Strategii na lata 2020-2030 wskazano także taki kierunek jak realizacja modelu programu korekcyjno-edukacyjnego z elementami socjodramy w obszarze przeciwdziałania przemocy wobec osób starszych w rodzinie w ramach projektu: „Socjodrama jako narzędzie profilaktyki przemocy”²⁷.

W obu dokumentach określono, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pilawa będzie oceniana przez zespół ds. oceny Strategii powołany przez Burmistrza Miasta i Gminy lub przez Zespół ds. Aktualizacji Strategii. Celem Zespołu miało być przedstawienie rocznych sprawozdań z realizacji działań podjętych w ramach Strategii, występowanie z wnioskami o zmiany w działaniach (rezygnacja z części działań lub dodanie nowych), przedstawienia skutków i form oddziaływania na społeczność gminy.

Wdrażanie, realizację i prowadzenie monitoringu nadzorować miał Zespół Zadaniowy ds. Wdrażania SRPS we współpracy z MGOPS oraz instytucjami i organizacjami działającymi na terenie miasta i gminy. Oceną realizacji Strategii zajmować się miała Rada Miejska. Założono rekomendowany scenariusz, iż Zespół spotyka się co najmniej dwa razy w roku i ustala konkretne działania realizujące Strategię. Jednocześnie na bieżąco monitoruje realizację Strategii.

Ponadto określono, że we wrześniu każdego roku Zespół opracowuje Harmonogram Działań na następny rok kalendarzowy ze wskazaniem działań, realizatorów i źródeł finansowania. Harmonogram stanowi załącznik do Strategii i jest przedmiotem monitorowania i rocznej ewaluacji. Na początku każdego roku kalendarzowego Koordynator²⁸ powinien przedstawić sprawozdanie z realizacji Strategii Burmistrzowi Miasta i Gminy i prezentuje go na Sesji Rady Miasta. Burmistrz będzie informował Radę Miasta o stanie realizacji Strategii raz na rok.

W Strategiach określono także sposób monitorowania i ewaluacji wskazując w części 5. „Zarządzanie Strategią i wdrażanie” w pkt 5.4. zatytułowanym „Monitorowanie i Ewaluacja”, że monitoring i ewaluacja Strategii będą prowadzone przez Zespół ds. Aktualizacji Strategii. Monitoring oraz ewaluacja Strategii, celów i kierunków przyjętych w Strategii pozwoli na wprowadzenie zmian w programach rozwoju i planach działania, poprzez podejmowanie odpowiednich decyzji w zależności od potrzeb społecznych i możliwości ekonomicznych gminy. Monitorowanie Strategii prowadzone będzie systematycznie a raporty z wdrażania przedstawiane będą Radzie Miasta nie rzadziej niż raz na rok.

Faktycznie powołany został tylko Zespół ds. aktualizacji Strategii, który na bieżąco monitorował jej realizację. Kierownik MGOPS przewodniczyła²⁹ pracom Zespołu oraz była Koordynatorem realizacji Strategii. Kierownik MGOPS wyjaśniła, że ocena realizacji Strategii była dokonywana przez Zespół ds. Aktualizacji Strategii powołany przez Burmistrza Miasta i Gminy Pilawa, który pozyskiwał dane oraz informacje dotyczące realizacji celów Strategii. Ocena realizacji Strategii oparta była przede

²⁷ Projekt realizowany był w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Osi Priorytetowej IV Innowacje społeczne i współpraca ponadnarodowa, Działanie 4 Współpraca ponadnarodowa, współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego. Podręcznik-materiały szkoleniowe dla facylitatorów – wersja-Model 1.0 stanowi załącznik do Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pilawa na lata 2020-2030.

²⁸ Koordynator realizacji Strategii został określony w zarządzeniu Burmistrza Nr 78/2014.

²⁹ Zgodnie z Zarządzeniem Burmistrza Pilawy Nr 78/2014.

wszystkim na analizie danych uzyskanych w ramach działalności MGOPS, gdyż wszystkie cele a także kierunki działania zawarte w Strategii, były wpisane w jego działalność. Ocena realizacji Strategii prezentowana była corocznie w formie sprawozdania z działalności Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pilawie, składanego Radzie Miejskiej w Pilawie. W związku z tym, że sprawozdanie zawierało szczegółowe dane oraz informacje dotyczące przebiegu realizacji strategii, nie sporządzano odrębnego dokumentu.

Dane dotyczące realizacji Strategii corocznie przedkładane były Burmistrzowi Miasta i Gminy Pilawa, a następnie prezentowane Radzie Miejskiej w rocznym raporcie o stanie Miasta i Gminy Pilawa. Zakres opracowanego dokumentu obejmuje w szczególności realizację polityk, programów i Strategii. Urząd Miasta i Gminy Pilawa nie posiadał odrębnych sprawozdań dotyczących realizacji Strategii. NIK zwraca uwagę, że w Strategii określono konieczność sporządzania sprawozdań jako oddzielnego dokumentu. Ponadto, w informacji z realizacji Strategii, zawartych w raportach, brak było odniesienia wprost do realizacji celów i osiągniętych wskaźników.

Zdaniem NIK zarówno sposób realizacji postanowień prezentowanych w dokumentach strategicznych jak i w raportach prezentujących realizację działalności Miasta i Gminy Pilawa powinny być zgodne ze stanem faktycznym. Dlatego w możliwie krótkim czasie Urząd Miasta i Gminy powinien przeprowadzić proces w celu uzgodnienia praktycznie podejmowanych działań i realizacji zadań z zapisami w stosownych dokumentach.

(akta kontroli t. 1, str. 7-69 i 123-295)

W Urzędzie nie prowadzono odrębnej ewidencji księgowej dla wydatków dokonywanych na realizację Strategii.

(akta kontroli t. 3, str. 395)

1.8. Corocznie oceny zasobów pomocy społecznej sporządzane były przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pilawie. Kierownik Ośrodka przedkładała oceny Przewodniczącej Rady Miejskiej w Pilawie a także radnym Rady Miejskiej w Pilawie³⁰ – dokumenty te były złożone w terminie wskazanym w art. 16a ust. 4 ustawy o pomocy społecznej.

Oceny zasobów za poszczególne lata zostały przekazane Mazowieckiemu Centrum Polityki Społecznej (MCPS) w ustawowym terminie tj. do 30 kwietnia.

Oceny zasobów pomocy społecznej zawierały elementy wskazane w art. 16a ust. 1-3 ustawy o pomocy społecznej tj. zawierały dane o sytuacji demograficznej i społecznej, dane o korzystających z pomocy i wsparcia, zasoby instytucjonalne pomocy, dane o kadrze jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, informacje o środkach finansowych na wydatki w pomocy społecznej, informacje o współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz wnioski. W ocenach wskazywano liczbę mieszkańców według grup wiekowych i płci, z wyszczególnieniem grup wiekowych powyżej 60 roku życia.

We wnioskach końcowych ocen wskazano, że uwagę należy zwrócić na kwestie związane z długotrwałą lub ciężką chorobą, niepełnosprawnością oraz w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, jak i również problem opieki nad osobami starszymi, co sprawia że wyzwaniem będzie sprostanie zapotrzebowaniu na usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania oraz opiekę długoterminową dla osób pozbawionych wsparcia rodziny. Tym samym w ocenach zwrócono uwagę na możliwy wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania w kolejnych latach.

³⁰ MGOPS przesyłał dokumenty w formie elektronicznej na pocztę email radnych.

Zauważono także, że systematycznie rośnie koszt utrzymania osób starszych w domach pomocy społecznej.

W części 8. Ocen (OZPS) za 2019 i 2020 r. pt. „Aktywność projektowo-konkursowa jednostki organizacyjnej pomocy społecznej” wskazano, że wychodząc naprzeciwko potrzebom naszych mieszkańców w wieku 60+ w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na rok 2018 powstał Klub Seniora w Pilawie. Celem głównym utworzenia Klubu „Senior+” w Pilawie jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób starszych poprzez aktywizację społeczną oraz działania zmierzające do likwidacji negatywnych stereotypów dotyczących starości. Tym samym utworzenie Klubu „Senior+” pozwoliło na uzupełnienie systemu opieki nad osobami starszymi oraz na większą aktywizację środowiska osób starszych.

(akta kontroli t. 1, str. 380 - 600)

1.9. Uchwałą z dnia 15 marca 2019 r Rada Miejska w Pilawie³¹ wyraziła zgodę na przystąpienie Miasta i Gminy Pilawa w charakterze Partnera, do uczestnictwa w projekcie: pn. „Socjodrama, jako narzędzie profilaktyki przemocy” . Głównym celem projektu było wdrożenie z partnerem włoskim modelu programu korekcyjno-edukacyjnego z elementami socjodramy, zapobiegającego przemocy w rodzinie wobec osób starszych. Ponadto działania na rzecz przeciwdziałania przemocy wobec osób starszych wpisują się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Pilawa na lata 2010-2020.

(akta kontroli t. 1, str. 601-644, t. 2, str. 319-325)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Projekt Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Pilawa na lata 2015-2020 oraz na lata 2020-2030 nie zawierał ram finansowych, co było niezgodne z art. 16b ust. 2 pkt 3 ppkt c ustawy o pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Za przygotowanie projektów uchwał rady gminy odpowiedzialny jest Burmistrz Miasta i Gminy Pilawa (art. 30 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym³²).

Burmistrz wyjaśniła, że brak ram finansowych był wynikiem tego, że w wielu przypadkach trudno było na dzień sporządzania Strategii określić maksymalne kwoty środków finansowych przeznaczonych na poszczególne działania. NIK zwraca uwagę, że zgodnie z art. 16b ust. 2 pkt 3 ppkt c ustawy o pomocy społecznej strategia rozwiązywania problemów społecznych zawiera w szczególności określenie sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych. Mimo, że ustawodawca nie zdefiniował pojęcia ram finansowych to nie można uznać podania źródeł finansowania za spełnienie wymogu ustawowego. W opracowaniach tematycznych podkreśla się, że obowiązek określenia ram finansowych wskazuje na konieczność zapewnienia strategiom rozwiązywania problemów społecznych środków na realizację przyjętych w niej działań. Dlatego też ramy finansowe powinny określać co najmniej maksymalne kwoty środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań przewidzianych w Strategii³³.

(akta kontroli t. 2, str. 313-317)

2. W projekcie Strategii nie określono jej oczekiwanych wskaźników realizacji. W części „Wizje i cele działania” w pkt 4.2. zatytułowanym „Cele, działania, wskaźniki

³¹ Uchwała nr V.42.2019 w sprawie wyrażenia zgody na uczestnictwo Miasta i Gminy Pilawa na zasadach partnerstwa w projekcie pn. „Socjodrama jako narzędzie profilaktyki przemocy”.

³² Dz. U. z 2020 r. poz. 713, ze zm.

³³ Makuch Marta, Moroń Dorota – „Ramy finansowe gminnych i powiatowych strategii rozwiązywania problemów społecznych – prawo i praktyka” (opublikowano: Samorząd Terytorialny 2015/1-2/133-143).

realizacji polityki społecznej gminy” dla celu strategicznego 4 wymieniono jedynie rodzaje danych, które będą brane pod uwagę przy ocenie realizacji Strategii (np. liczba osób korzystających z pomocy, liczba osób korzystających z usług). Nie określono natomiast wartości odniesienia ani wartości docelowych, co uniemożliwiało ocenę realizacji i zaawansowania poszczególnych działań przyjętych w Strategii. Kierownik MGOPS działająca z upoważnienia Burmistrza wyjaśniła, że ocena realizacji Strategii prezentowana była w corocznych sprawozdaniach z działalności MGOPS, jak i w rocznych raportach o stanie Miasta i Gminy Pilawa. NIK zwraca jednak uwagę, że powyższe dokumenty jedynie zawierały sprawozdania np. co do liczby osób objętych wsparciem MGOPS. Analiza wyłącznie danych zawartych w sprawozdaniach, bez sprecyzowanych wartości docelowych wskaźników, uniemożliwia weryfikację realizacji Strategii.

(akta kontroli t. 1, str. 313-317)

OCENA CZĄSTKOWA

W Mieście i Gminie Pilawa osobom starszym świadczone pomoc w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania oraz umieszczenia w domu pomocy społecznej. Ponadto, od 2019 r. seniorzy mogli korzystać z utworzonego Klubu „Senior+” – średnia liczba osób, które korzystały z Klubu wynosiła 10. Utworzenie i rozpoczęcie działalności Klubu „Senior+” nakierowane było do tej części seniorów, którzy nie wymagają jeszcze stałej opieki w codziennym funkcjonowaniu. Organizowano spotkania integracyjne (np. ognisko dla grup seniorów zorganizowanych w dawnym Klubie Seniora). Jako pozytywne NIK ocenia także krótki czas oczekiwania na realizację przyznanej formy pomocy (do maksymalnie 23 dni pierwszy nabór w 2019 r. i dwa dni w 2020 r.).

Nie świadczone pomocy poprzez pobyt w mieszkaniu chronionym czy rodzinnym domu pomocy. Ponadto, w przyjętej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych nie określono ram finansowych, oczekiwanych wskaźników jej realizacji. Sprawozdania z realizacji Strategii zamieszczano jako oddzielny rozdział w Raportach o stanie Miasta i Gminy Pilawa, bez omawiania realizacji celów i analizy wskaźników, co utrudniało ocenę zaawansowania poszczególnych działań przyjętych w Strategii.

OBSZAR

2. Wykonywanie dotowanych zadań, uzyskiwanie zakładanych efektów oraz przestrzeganie zasad wykorzystania środków określonych w Programie „Senior+” i w umowach.

Opis stanu faktycznego

2.1. Urząd złożył ofertę w ramach Programu „Senior+” – edycja 2018 r. w terminie wskazanym w ogłoszeniu o konkursie³⁴. Oferta została przygotowana przez pracowników Urzędu. Oferta spełniała wymogi formalne, tj. została złożona przez podmiot uprawniony, w terminie 21 grudnia 2017 r., czyli w terminie określonym w ogłoszeniu o konkursie, na formularzu określonym w ogłoszeniu o konkursie oraz załączono wymagane załączniki. Zapewniono także wymagany wkład finansowy środków własnych (minimum 20% wartości dla zadań w module 1).

Zakres rzeczowy zadania określonego w ofercie dotyczył utworzenia i wyposażenia 10 miejsc w Klubie „Senior+” dla mieszkańców Miasta i Gminy Pilawa w wieku 60+, nieaktywnych zawodowo. Przewidywane działania obejmowały zaadoptowanie i przystosowanie budynku będącego własnością miasta Pilawa. W tym celu miał zostać przeprowadzony remont i wyposażenie budynku znajdującego się na ul. Letniskowej 4 w Pilawie w taki sposób, aby zapewnić osobom starszym atrakcyjne spędzanie czasu w dobrych kompleksowych i przystosowanych dla nich warunkach. Do oferty dołączono wymagany harmonogram inwestycji, zgodny ze

³⁴ Zgodnie z ogłoszonym otwartym konkursem ofert w ramach Programu „Senior+” – edycja 2018 r., termin składania ofert upływał 22 grudnia 2017 r.

wzorem zamieszczonym na stronie MUW. W ofercie przedstawiono zgodnie ze wzorem: Dane oferenta (pkt I); Szczegółowy zakres rzeczowy zadania publicznego (pkt II) zawierający m.in. Harmonogram (pkt II.8); Kalkulację przewidywanych kosztów realizacji zadania publicznego (pkt III) oraz Inne wybrane informacje dotyczące zadania publicznego (pkt IV). Nie dokonywano korekty oferty.

(akta kontroli t. 2, str. 1-216)

2.2. W ramach Programu „Senior+, edycja 2018, Miasto i Gmina Pilawa otrzymało dotację w kwocie 150 tys. zł. Oświadczenie o przyjęciu dotacji w dniu 26 lutego 2018 r. zostało przesłane w terminie wskazanym w ogłoszeniu o konkursie.

(akta kontroli t. 2, str. 106-216)

Porozumienie pomiędzy Miastem i Gminą Pilawa, a Wojewodą Mazowieckim zostało zawarte w dniu 2 maja 2018 r.³⁵. Zgodnie z jego postanowieniami Miasto otrzymało dotację w kwocie 150 tys. zł na realizację zadania publicznego „Utworzenie i wyposażenie placówki „Senior+”. Termin realizacji zadania określono od 1 maja 2018 r. do 31 grudnia 2018 r. Do umowy załączono trzy załączniki. Oświadczenie o kwalifikowalności VAT, wzór sprawozdania częściowego/końcowego z realizacji zadania oraz wzór sprawozdania z trwałości realizacji zadania.

(akta kontroli t. 2, str. 106-216)

W dniu 1 marca 2019 r. Gmina i Miasto Pilawa złożyło ofertę na realizację zadania w module 2 Programu „Senior+” polegającego na zapewnieniu funkcjonowania Klubu „Senior+”. Porozumienie o dofinansowanie zadania publicznego w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020 Edycja 2019 pomiędzy Wojewodą Mazowieckim a Miastem i Gminą Pilawa zostało zawarte w dniu 7 maja 2019 r. W dniu 30 sierpnia 2019 r. został zawarty Aneks nr 1. Korekta obejmował zmniejszenie okresu zatrudnienia specjalisty³⁶ z 11 miesięcy do 10 oraz zmianę realizacji wyjazdów kulturalnych³⁷.

(akta kontroli t. 2, str. 57-105)

W dniu 7 maja 2019 r. Miasto i Gmina Pilawa zawarło z Wojewodą Mazowieckim porozumienie nr 16/MII/2019 obejmujące dofinansowanie na zapewnienie funkcjonowania placówki „Senior+”. W 2020 r. nie zawarto porozumienia na dofinansowanie i działalność Klubu „Senior+” była finansowana ze środków własnych Miasta i Gminy Pilawa.

(akta kontroli t. 2, str. 57-105)

2.3. Wydatki na utworzenie i wyposażenie Klubu „Senior+” w 2018 r., zgodnie ze złożonym sprawozdaniem z realizacji zadania publicznego wyniosły 237 807,17 zł, w tym koszt robót remontowych wyniósł 208 122,17 zł natomiast koszt wyposażenia wyniósł 29 685 zł. Dofinansowanie ze środków Programu (z dotacji) wyniosło 148 748,00 zł (61% kwoty kosztów całkowitych), w tym na roboty budowlane wydatkowano 125 000 zł, a 23 748 zł wydatkowano na wyposażenie. Wydatki poniesione ze środków własnych gminy wyniosły 89 059,17 zł (39%), w tym na utworzenie placówki wydatkowano 83 122,17 zł oraz 5937 zł wydatkowano na wyposażenie placówki „Senior+”.

(akta kontroli t. 2, str. 106-232, t. 3, str. 153178, 200-231 i 382-386)

Urząd zrealizował wszystkie wydatki przewidziane w kosztorysie. Zadanie zostało zrealizowane zgodnie z harmonogramem rzeczowo-finansowym. Przesunięcia

³⁵ Porozumienie Nr 29/MI/2018.

³⁶ Pkt 1.1. Kosztorysu ze względu na rodzaj kosztów.

³⁷ Pkt 1.7. Kosztorysu zamiast dwóch wyjazdów jednodniowych przewidywano zorganizowanie jednego wyjazdu dwudniowego.

w zakresie wydatkowania środków pomiędzy poszczególnymi pozycjami kosztorysu nie przekraczały 10% wartości przewidywanych kosztów całkowitych danej kategorii³⁸.

(akta kontroli t. 2, str. 106-232)

Urząd w ramach realizacji zadania przeprowadził jedno postępowanie w sprawie udzielenia zamówienia publicznego na realizację zadania Utworzenie i wyposażenie Klubu „Senior+” w Pilawie. Postępowanie zostało przeprowadzone zgodnie z ustawą z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych³⁹. Ogłoszenie o zamówieniu zostało opublikowane w Biuletynie Zamówień Publicznych, opublikowane na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu oraz wywieszane na tablicy ogłoszeń. W sposób prawidłowy określono datę składania ofert przez oferentów. Burmistrz powołał komisję do przeprowadzenia postępowania o udzielenie zamówienia⁴⁰. Osoby wykonujące czynności w postępowaniu o udzielenie zamówienia w sposób prawidłowy złożyły oświadczenia o braku okoliczności, o których mowa w art. 17 ust. 1 upzp. Zamawiający w sposób prawidłowy określił kryteria oceny ofert⁴¹. Koszt adaptacji i wyposażenia Klubu „Senior+” został określony na kwotę 187 500 zł. W wyniku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego został wybrany wykonawca, którego oferta była najkorzystniejsza. W dniu 21 czerwca 2018 r. z wybranym wykonawcą zawarto umowę na kwotę 288 211,27 zł dotyczącą realizacji ww. zadania⁴². Z wyjaśnień Burmistrz wynika, że różnica rzeczywistych kosztów do planowanych wynikała z faktu, że zgłosił się jeden wykonawca, który złożył ofertę wykonania zadania za kwotę wyższą.

(akta kontroli t. 4, str. 1-403)

Urząd prowadził wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową i ewidencję księgową z zastosowaniem wyodrębnionej ewidencji księgowej dla zadania „Utworzenie i wyposażenie Klubu „Senior+”⁴³.

(akta kontroli t. 3, str. 394)

Dowody księgowe ujęte w wyodrębnionej ewidencji księgowo-finansowej oraz wykazane w sprawozdaniu z realizacji zadania posiadały opis zawierający informacje, z jakich środków wydatkowano kwotę oraz jakie było przeznaczenie zakupionych towarów lub usług.

(akta kontroli t. 3, str. 153-315)

2.4. Placówka „Senior+” została utworzona jako Klub „Senior+” uchwałą Rady Miasta i Gminy Pilawa i włączona⁴⁴ w struktury Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pilawie. Kierownik MGOPS w Pilawie wydał zarządzenie⁴⁵ w sprawie Regulaminu Klubu „Senior+” Zgodnie z Regulaminem, Klub świadczy wsparcie seniorom (osobom nieaktywnym zawodowo w wieku 60+) w celu aktywizacji społecznej, integracji, włączanie osób starszych do społeczności lokalnej oraz organizację wspólnego spędzania czasu wolnego seniorów. Cele szczegółowe działalności Klubu to m.in.: poprawa stanu psychofizycznego uczestników oraz zapewnienie wsparcia i stworzenie odpowiednich warunków do różnych form aktywności i integracji seniorów.

³⁸ Zgodnie z § 9 ust. 3 porozumienia nr 29/MI/2018.

³⁹ Dz. U. z 2019 r. poz.1843, ze zm., dalej upzp.

⁴⁰ Zgodnie z art. 19-21 oraz art. 18 ust. 2 upzp.

⁴¹ 60% – cena, 40% – okres gwarancji.

⁴² Kwota zawartej umowy dotyczyła remontu całości budynku – w drugiej części były pomieszczenia przygotowane pod wynajem.

⁴³ Na kontaktach: 130-852-85295-4210-4018 – zakup materiałów i wyposażenia Senior+ oraz 130-852-85295-4270-4018 – zakup usług remontowych Senior+.

⁴⁴ Uchwała nr XVIII.128.2020 Rady Miejskiej w Pilawie z dnia 6 lutego 2020 r. zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia statutu Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pilawie.

⁴⁵ Zarządzenie nr4/2018 Kierownika Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pilawie z dnia 17 grudnia 2018 r. w sprawie zatwierdzenia Regulaminu Klubu „Senior+” w Pilawie utworzonego ze środków otrzymanych na realizację Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015 – 2020 (dalej: Regulamin).

Zgodnie z § 1 ust. 3 porozumienia nr 16/MII/2019 Burmistrz zobowiązała się do stosowania przy realizacji porozumienia postanowień Programu „Senior+”. Zgodnie z pkt IV.1.7 Programu jednostka samorządowa ustala kryteria odpłatności za pobyt w placówce „Senior+” na podstawie art. 97 ust. 1 i 5 ustawy o pomocy społecznej. Szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia ustalone zostały w uchwale nr XXXVII.245.2018 Rady Miejskiej w Pilawie z dnia 14 lutego 2018 r. Zgodnie z jej postanowieniami, odpłatność za pobyt w ośrodku wsparcia ustalana była w przypadku osób, których dochód przekraczał kryterium dochodowe określone w art. 8 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej. Jednocześnie w § 3 ust. 2 Regulaminu przyjęto, że uczestnictwo w Klubie jest nieodpłatne. Powyższe postanowienie Regulaminu, w zakresie osób których dochód przekraczał kryterium dochodowe określone w ustawie o pomocy społecznej, było sprzeczne z przepisami uchwały, art. 97 ust. 1 i 5 ustawy o pomocy społecznej oraz postanowieniami Programu „Senior+”. Szczegółowy opis nieprawidłowości znajduje się w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli t. 2, str. 233-262)

Regulamin organizacyjny Klubu „Senior+” określał liczbę miejsc w placówce (10), godziny działania (od poniedziałku do piątku w godzinach 8-16) oraz określał zakres świadczonych usług. W 2019 r. z pobytu w Klubie korzystało średnio 10 osób. W 2020 r. skorzystało w okresie do zawieszenia⁴⁶ działalności klubu także średnio 10 osób. Od 25 kwietnia 2020 r. do 10 maja 2020 r. Klub wznowił swoją działalność 11 maja 2020 r. z zachowaniem reżimu sanitarnego. Następnym poleceniem Wojewoda Mazowiecki polecił czasowo zawiesić działalność m.in. Klubu „Senior+” od 24 października do uchylenia. Decyzja uchylająca czasowe zawieszenie Klubu wpłynęła 19 lutego 2021 r.

(akta kontroli t. 2, str. 265-299)

Regulamin rekrutacji uczestników do Klubu „Senior+” określał warunki rekrutacji i udziału w zajęciach realizowanych w placówce. Dokumentem rekrutacyjnym, który należało złożyć ubiegając się o przyjęcie była wypełniona deklaracja⁴⁷, stosowne zaświadczenia⁴⁸, zaświadczenie o stanie zdrowia od lekarza rodzinnego⁴⁹ oraz zgoda na przetwarzanie danych osobowych i zezwolenie na rozpowszechnianie wizerunku⁵⁰. Podstawą przyjęcia do Klubu „Senior+” była decyzja administracyjna wydana z up. Burmistrza Miasta i Gminy Pilawa przez Kierownika MGOPS w Pilawie, po przeprowadzeniu rodzinnego wywiadu środowiskowego. Załączniki do regulaminu oraz sam Regulamin oznaczone były logo Programu „Senior+”

(akta kontroli t. 2, str. 217-232)

Kwalifikacji pracowników i współpracowników realizujących oferty usług w Klubie zostały wskazane w Regulaminie Klubu. Wszystkie osoby pracujące w Klubie spełniał określone dla potrzeb Klubu wymagania.

(akta kontroli t. 2, str. 57-216)

Nie organizowano w 2020 r. dowozu seniorom do Klubu „Senior+”. Kierownik MGOPS wyjaśniła, że brak organizacji dowozu wynikał z braku takiej potrzeby, ponieważ wszystkie osoby korzystające z placówki były w stanie same dotrzeć do niej i nikt nie zgłaszał takiej potrzeby w trakcie wywiadów środowiskowych.

(akta kontroli t. 2, str. 309)

⁴⁶ Zawieszenie działalności Klubu „Senior+” nastąpiło na skutek decyzji Wojewody Mazowieckiego – omówione w pkt 1.6 Wystąpienia pokontrolnego.

⁴⁷ Stanowiący załącznik nr 1 do Regulaminu.

⁴⁸ Stanowiący załącznik nr 2 do Regulaminu.

⁴⁹ Załącznik nr 3 do Regulaminu.

⁵⁰ Odpowiednio załączniki nr 4 i 5 do regulaminu.

2.5. Klub „Senior+” spełniał standardy określone w Programie „Senior+”⁵¹. Budynek znajduje się w centrum Pilawy, posiada dwa wejścia, jedno z nich dostosowane jest dla osób niepełnosprawnych. Przy wejściu do budynku umieszczono tablicę z napisem „Klub „Senior+” w Pilawie” oraz logo Programu „Senior+”. Wewnątrz budynku znajdują się dwa ogólnodostępne klubowe pomieszczenia, szatnia dla uczestników i personelu, dwie toalety w tym jedna przystosowana dla osób niepełnosprawnych. Jedno z pomieszczeń posiada aneks kuchenny, wyposażony w podstawowe sprzęty AGD (kuchenka gazowa, płyta indukcyjna, lodówka, zmywarka, czajnik elektryczny) oraz naczynia do przygotowania i spożywania posiłków. Sala wyposażona jest również w stoły i krzesła, pełni funkcję jadalni jak i również sali do realizacji zajęć arteterapii. Drugie pomieszczenie wyposażone jest w zamknięte szafy, dwie kanapy, dwa fotele, stolicek kawowy oraz stolicek do gier planszowych, telewizor, mini wieżę, komputer z dostępem do Internetu, biblioteczkę i prasę. Pomieszczenie służy do wypoczynku jak i również do utrzymywania i zwiększania aktywności ruchowej, połączone jest z łazienką. Pomieszczenia są klimatyzowane. W budynku dostępne jest także dodatkowe wyjście oznaczone jako awaryjne. Przy drzwiach wejściowych oraz w pomieszczeniach dla seniorów umieszczono dozownik z płynem dezynfekującym oraz maseczkami jednorazowego użytku.

Szatnia dla uczestników i dla personelu wyposażona była w ławki oraz wieszaki na ubrania.

W toalecie (dla uczestników) znajdowało się WC, umywalka z lustrem i dozownikiem mydła, podajnik na ręczniki papierowe. Przy umywalce zawieszono instrukcję prawidłowego mycia rąk. Zarówno przy WC, jak i przy umywalce zamontowane zostały poręcze dla osób niepełnosprawnych. W drugiej toalecie (mniejszej) znajduje się WC, umywalka z dozownikiem mydła, podajnik na ręczniki papierowe. Przy umywalce zawieszono instrukcję prawidłowego mycia rąk.

Na zewnątrz budynku znajdował się teren z zielenią (drzewa, krzewy), parking oraz stojaki na rowery. Wzdłuż ogrodzonego terenu, przy chodniku umieszczono ławkę i kosz na śmieci. W bliskim sąsiedztwie znajduje się hala sportowa z salą lustrzaną do ćwiczeń, boisko sportowe jak i również Miejsko Gminny Ośrodek Kultury. Z ww. obiektów korzystają członkowie Klubu „Senior+”. Ponadto obok budynku „Senior+” znajduje się posterunek Policji. Budynek posiada alarm.

W wyniku oględzin pomieszczeń Klubu „Senior+” w Pilawie nie stwierdzono odstępstwa w stosunku do pomieszczeń wykazanych w sprawozdaniu z realizacji zadania za 2018 r. (moduł 1) oraz w ofercie złożonej na dofinansowanie już funkcjonujących miejsc w 2019 r. (moduł 2). W sprawozdaniu za 2018 r. wykazano m.in., że Klub „Senior+” posiada dwa pomieszczenia, z czego jedno połączone jest z aneksem kuchennym, wyposażone w stoły, krzesła oraz półki na materiały i półki na książki. Drugie pomieszczenie klubowe wyposażone w sprzęt RTV, kanapy fotele szafy oraz stolicek kawowy. W budynku znajdują się dwie toalety w tym jedna dostosowana dla osób niepełnosprawnych. W budynku jest szatnia dla uczestników i personelu.

Kwalifikacja pracowników i współpracowników realizujących zadania w ramach działalności Klubu „Senior+” w Pilawie zostały określone w § 7 zarządzenia nr 4/2018 Kierownika Miejsko Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pilawie z dnia 17 grudnia 2018 r.

W roku 2019 w Klubie „Senior+” w Pilawie zatrudnione były cztery osoby w tym jedna na umowę o pracę, dwie na umowę zlecenie oraz z jedną osobą została zawarta umowa cywilnoprawna. Obsługa finansowo-księgową realizowaną była

⁵¹Warunki jakie powinien spełnić Klub „Senior+” zostały określone w pkt IV.2 Programu „Senior+”.

przez MGOPS w Pilawie. Nadzór nad realizacją zadania bezpośrednio pełnił Kierownik MGOPS w Pilawie.

Personel merytoryczny: koordynator – zatrudniony na ½ etatu, wykształcenie wyższe, dyplom z socjologii, psycholog – umowa zlecenie, wykształcenie wyższe psychologiczne, instruktor arteterapii – umowa zlecenie, wykształcenie wyższe – pedagogika z plastyką, instruktor fitness – umowa zlecenie, wykształcenie wyższe – wychowanie fizyczne.

W 2020 r. personel merytoryczny Klubu „Senior+”: psycholog – umowa zlecenie, wykształcenie wyższe psychologiczne, instruktor arteterapii – umowa zlecenie, wykształcenie wyższe – pedagogika z plastyką, instruktor fitness – umowa zlecenie, wykształcenie wyższe – wychowanie fizyczne.

W 2020 r. nie zatrudniono koordynatora, funkcję tę pełnił pracownik MGOPS w Pilawie. Wynagrodzenie było w formie dodatku do wynagrodzenia. Obsługa finansowo-księgową realizowaną była przez MGOPS w Pilawie. Nadzór nad realizacją zadania podlegał pod Kierownika MGOPS w Pilawie.

Zgodnie z uchwałą dotyczącą powołania Klubu Senior +, to Kierownik MGOPS był osobą nadzorującą i zatrudniającą pracowników oraz specjalistów w pożądanym zakresie w określonym wymiarze czasu odpowiednim do potrzeb Klubu.

(akta kontroli t. 2, str.342-347)

2.6. Urząd Miasta i Gminy złożył sprawozdanie⁵² z realizacji zadania w dniu 29 stycznia 2019 r., tj. w terminie wskazanym w Porozumieniu⁵³. Łączna kwota środków przeznaczona na realizację zadania a wykazana w sprawozdaniu wyniosła 237 807,17 zł (127% planowanych⁵⁴), w tym 148 748 zł pokryto z dotacji (61% łącznych kosztów) a 89 059,17 zł (39%) ze środków własnych gminy.

W sprawozdaniu zawarto dane dotyczące utworzonej placówki „Senior+” oraz wskazano koszty realizacji zadania, w tym koszty pokryte z dotacji z budżetu państwa. Sprawozdanie zostało zatwierdzone przez MUW.

(akta kontroli t. 2, str. 106-216, t. 3, 153-178, 200-231 i 382-386)

Sprawozdanie z realizacji zadania za rok 2019 zostało przekazane w dniu 29 stycznia 2020 r., a zatem zgodnie z § 5 ust. 5 porozumieniu nr 16/MII/2019⁵⁵ z dnia 7 maja 2019 r., natomiast korekta sprawozdania przekazano w dniu 1 kwietnia 2020 r. w terminie wskazanym przez Wojewodę. Korekty wymagała kwota zwrotu 367,05 zł części niewykorzystanej dotacji z powodu zerowej frekwencji w Klubie w styczniu 2019 r. Kwota ta wynikała z różnicy wymaganego przez MUW zwrotu (1268,40 zł) i dokonanego przez Urząd Miasta i Gminy Pilawa zwrotu kwoty 901,35 zł. Po spełnieniu wymogów określonych przez Mazowiecki Urząd Wojewódzki w dniu 7 kwietnia 2020 r. sprawozdanie końcowe z wykonania zadania publicznego za 2019 r. zostało zaakceptowane.

W 2019 r. wydatki na funkcjonowanie placówki „Senior+” wyniosły łącznie 52 106,63 zł, w tym 20 475,60 zł z uzyskanego dofinansowania natomiast pozostała kwota pochodziła ze środków własnych gminy.

(akta kontroli t. 2, str. 106-216)

W 2020 r. działalność Klubu „Senior+” była finansowana tylko ze środków samorządu. Sprawozdanie z trwałości realizacji zadania za 2020 r. zostało

⁵² Sporządzony przez Kierownika MGOPS i podpisane przez Burmistrza oraz Skarbnika Miasta i Gminy Pilawa.

⁵³ Porozumienie nr 29/MI/2018 o dofinansowanie zadania realizowanego w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020. Edycja 2018. Moduł I „Utworzenie i wyposażenie placówki „Senior+” zawarte 2 maja 2018 r. Umowa IBiGN.ZP.272.7.2018.

⁵⁴ Koszt wykonania zadania przewidziany w Porozumieniu nr 29/MI/2018 miał wynosić 187 500 zł.

⁵⁵ W dniu 30 sierpnia 2019 r. do Porozumienia nr 16/MII/2019 zawarto Aneks nr 1 omówiony w pkt 2.2 wystąpienia pokontrolnego.

przekazane 8 stycznia 2021 r., tj. w terminie określonym w Porozumieniu Nr 16/MII/2019 z dnia 7 maja 2019 r. w § 5. pkt 5. Pismem z dnia 8 lutego 2021 r. MUW zwróciło się do Burmistrza o uzupełnienie i doprecyzowanie informacji zawartej w Części I Sprawozdanie merytoryczne – uwagi uzupełnienie na temat częstotliwości otwarcia placówki w ciągu roku, sposobu funkcjonowania w czasie pandemii oraz krótkiego opisu prowadzonych działań Klubu. Korekta została złożona w dniu 22 stycznia 2021 r. Po jej otrzymaniu MUW zwrócił się 8 lutego 2021 r. ponownie do Burmistrza o doprecyzowanie i podanie dalszych informacji o sposobie funkcjonowania Klubu „Senior+” w Pilawie w czasie pandemii. Po złożeniu w dniu 4 marca 2021 r. korekty MUW pismem z dnia 9 marca 2021 r. skierowanym do Burmistrza poinformował, że sprawozdanie z trwałości realizacji zadania publicznego dotyczące funkcjonowania Klubu „Senior+” w Pilawie, w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020 Edycja 2020 zostało zaakceptowane.

W 2020 r. wydatki na funkcjonowanie placówki „Senior+” wyniosły łącznie 19 078,32 zł i w całości były to środki własne gminy, gdyż Urząd nie aplikował o uzyskanie dofinansowania na wykonanie zadania publicznego na rok 2020.

(akta kontroli t. 2, str. 1-56)

Zadania realizowane przez Urząd w ramach porozumień zawartych z Wojewodą Mazowieckim nie były kontrolowane przez inne organy.

(akta kontroli t. 2, str.348-351)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Naruszenie § 1 ust. 3 porozumienia nr 16/MII/2019 z dnia 7 maja 2019 r. dotyczącego zobowiązania przez Burmistrza Miasta i Gminy Pilawa stosowania postanowień Programu „Senior+” w zakresie odpłatności za pobyt w Klubie „Senior+”. Mimo, że Rada Miejska uchwaliła szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodku wsparcia to w § 3 ust. 2 Regulaminu Klubu „Senior+” Kierownik MGOPS zarządziła o nieponoszeniu opłat za pobyt w Klubie przez wszystkich jego uczestników, bez względu na dochód. Powyższe postanowienie było sprzeczne z uchwałą w tej sprawie, art. 97 ust. 1 i 5 ustawy o pomocy społecznej oraz Programem „Senior+”. Kierownik MGOPS wyjaśniła, że pierwszą rekrutację przeprowadzono jeszcze w końcu 2019 r. ale z powodu określenia możliwości opłaty za korzystanie z Klubu nikt się nie zgłosił. Również z analizy wywiadów środowiskowych, prowadzonej przez Ośrodek wynikało, że potencjalni klubowicze mogliby przystąpić do Klubu pod warunkiem braku opłat. Dlatego wniesiono do Regulaminu postanowienie jednoznacznie określające, że uczestnictwo w Klubie jest nieodpłatne.

(akta kontroli t. 2, str. 9, 236, 262)

OCENA CZĄSTKOWA

Urząd Miasta i Gminy Pilawa zrealizował zadania określone porozumieniami zawartymi z Wojewodą Mazowieckim, dotyczące utworzenia Klubu „Senior+” w 2018 r. oraz zapewnienia funkcjonowania placówki w 2019 r. Ponadto, zachowana została trwałość miejsc w placówce w 2020 r. Działania dotyczące utworzenia Klubu „Senior+” zostały zrealizowane zgodnie ze złożoną ofertą oraz terminowo. W sposób prawidłowy Urząd realizował zadania określone w porozumieniu, w tym rzetelnie opisywał dokumenty księgowe dotyczące zadania.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzoną nieprawidłowością, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Wnioski

1. Przygotowanie projektu uchwały wprowadzającej zmiany w *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta i Gminy Pilawa na lata 2020-2030* poprzez wskazanie ram finansowych, określających maksymalne pułapy środków przeznaczonych na realizację Strategii, wskazanie oczekiwanych wskaźników realizacji Strategii (docelowych wartości) oraz wskazanie sposobu i terminów sporządzania sprawozdań z realizacji Strategii.
2. Podjęcie działań na rzecz dostosowania Regulaminu Klubu „Senior+” do przyjętej przez Radę Miejską w Pilawie uchwały w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania NIK o
sposobie wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 30 lipca 2021 r.

Kontroler
/-/ Artur Górecki
Główny specjalista kontroli
państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny
p.o. Wicedyrektor
/-/ Mirosław Miłoś